

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА:
ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ З ПОЯСНЮВАЛЬНОЮ ЗАПИСКОЮ
на здобуття освітнього ступеня магістр
на тему: **АВТОРСЬКА ВЕРСІЯ ОДНОАКТНОГО БАЛЕТУ**
«ВАЛЬПУРГІЄВА НІЧ» КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОСТІ

Виконала: здобувачка II курсу
групи МХР - 31- 22 з
спеціальність 024 Хореографія
Гацелюк Олена Олександрівна

Науковий керівник – доктор
мистецтвознавства, професор
Афоніна Олена Сталівна

Рецензент:
Кандидат мистецтвознавства
Верховенко Ольга Анатоліївна

Допустити до захисту
протокол засідання кафедри
від «__» _____ 20__ р. № ____
Завідувач кафедри хореографії
_____ професор Вантух М. М.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ БАЛЕТУ «ВАЛЬПУРГІЄВА НІЧ».....	7
1.1. Історіографія дослідження.....	7
1.2. Тема язичництва у балеті «Вальпургієва ніч».....	15
1.3. Тематика міфів в українському балетному мистецтві.....	21
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ II. ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ: АВТОРСЬКА ВЕРСІЯ ОДНОАКТНОГО БАЛЕТУ «ВАЛЬПУРГІЄВА НІЧ».....	31
2.1. Обґрунтування вибору теми. Лібрето	31
2.2. Вид. Форма. Жанр. Ідейно-тематичний аналіз твору.....	34
2.3. Шляхи та методи реалізації творчого задуму. Сценарно-композиційний план.....	36
2.4. Характеристика дійових осіб.....	39
2.5. Музичний матеріал, його особливості	41
2.6. Опис костюмів.....	43
Висновки до розділу 2	47
ВИСНОВКИ.....	49
Список використаних джерел	54
Додатки.....	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток класичного балету пройшов довгий шлях: від виникнення, розквіту до сучасних трансформацій. Не дивлячись на різні зміни, класичний балет до сьогодні є актуальним жанром у світовому і українському мистецтві.

Сучасні хореографи продовжують експериментувати з балетною класикою на рівні технік і стилів, при цьому зберігаючи красу та елегантність першоджерел. Інновації в хореографії стосуються й синтезу класики з танцювальними тенденціями сучасності. Це здійснює вплив і на появу нових композиторських рішень як у класичних балетах, так і оновленому музичному репертуарі, в який потрапляє сучасна музична багатоманітність.

Зростання популярності класичного балету привело до підвищення освітнього і глядацького попиту. Багато країн розвивають балетні школи, де молоді таланти отримують професійну підготовку. Цьому сприяло й транслявання вистав у високій якості, віртуальних балетних турів на екранах чи цифрових носіях. Такі модернові ініціативи дозволили більш широкій аудиторії насолоджуватися класичним балетом. Крім того, ці ініціативи надали можливості хореографам і танцюристам не тільки показати свою творчість в онлайн-просторі, а й знайти оригінальні рішення для своїх майбутніх творчих проєктів.

Разом зі збереженням класичних традицій сучасний балет еволюціонує, тим самим оволодіває новим поколінням шанувальників класики і балетного мистецтва.

Від початку балет «Вальпургієва ніч» входив до останнього акту опери Шарля Гуно «Фауст» (1859). Метрополітен-опера в Нью-Йорку вперше відкрилася оперою Ш. Гуно «Фауст» (1883). У період між 1965 і 1977 роками виконувалася повна версія опери з балетом «Вальпургієва ніч». Оригінальний балет «Вальпургієва ніч» посів чільне місце в ряду класичних і новаторських вистав.

Оскільки балет «Вальпургієва ніч» залишив свій слід в історії мистецтва, сучасного танцю, здійснив вплив на розвиток хореографії та відкрив різнопланові можливості для хореографів і танцівників, його вивчення і нова постановка в авторській версії є актуальними для вивчення.

Мета дослідження – розкрити специфіку авторської версії одноактного балету «Вальпургієва ніч» через призму сучасності.

Завдання дослідження:

- проаналізувати українське балетне мистецтво в науковій літературі;
- вивчити історіографію балету «Вальпургієва ніч»;
- визначити особливості міфологічної тематики в українському балетному мистецтві;
- здійснити розробку одноактного балету «Вальпургієва ніч»;
- охарактеризувати етапи роботи на одноактним балетом «Вальпургієва ніч»;
- охарактеризувати музичне оформлення запропонованої хореографічної постановки;
- продемонструвати ескізи костюмів виконавців одноактного балету «Вальпургієва ніч».

Об’єкт дослідження – традиційна культура українського балетного мистецтва.

Предмет дослідження – особливості втілення, збереження та передачі міфологічних образів в одноактному авторському балеті «Вальпургієва ніч».

Методи дослідження:

- аналітичний метод був спрямований на знайомство з науковою літературою різних жанрів задля розуміння шляху побудови змісту дослідження;
- історіографічний метод задіяний для ознайомлення та вивчення наукових джерел;

- на основі фактологічного аналізу здійснено вивчення архівних джерел, розмежування фактів історично правдивих від видумок та художнього прикрашання;
- метод порівняльного аналізу допоміг при вивченні історіографії дослідження;
- методи систематизації та узагальнення дозволив зробити обґрунтовані висновки.

Наукова новизна полягає в тому що:

- здійснено авторську творчо-постановочну роботу під назвою «Вальпургієва ніч»;
- засобами класичного танцю розкрито специфіку міфологічних образів в авторській виставі;
- відзначено роль в українському балетному мистецтві.

Практичне значення полягає в тому, що завдяки компактності композиційного рішення, мобільності засобів сценографії та невеликій кількості виконавців, одноактний балет «Вальпургієва ніч» можна представити на сценічних площадках та театральних сценах з хорошим освітленням та декораціями.

Апробація результатів дослідження. Наукові та практичні результати роботи доповідались і обговорювалися на міжнародній науково-практичній конференції:

VIII Міжнародна науково-практичній конференція «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (1-2 червня 2023р.).

Апробація творчого проекту: авторська постановка здійснена на базі Дніпропетровського державного театрально-художній коледжу.

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковані тези:

Гацелюк О. О. Хореографічне вирішення міфологічних образів «Вальпургієвої ночі» у творі «Фауст» Й. Гете // Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 1-2 червня 2023 р.). Київ: НАКККиМ, 2023. С.175-177.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи: відповідає поставленій меті та завданням дослідження, що відповідно, обумовлюється темою роботи. Дослідження складається зі вступу, двох основних розділів, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 63 сторінок, із них основний текст складає 53 сторінок.

РОЗДІЛ I. РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ БАЛЕТУ «ВАЛЬПУРГІЄВА НІЧ»

1.1. Історіографія дослідження

Аналіз публікацій з історії хореографічного мистецтва засвідчив кілька напрямів дослідження. Серед них теоретичні питання синтезу музики і хореографії, музики і балетного мистецтва, зміни танцювальної та музичної стилістики у балетах ХХ століття. Основне питання, яке підіймається у роботах дослідників – це виконавський аспект, пов'язаний із особливостями хореографії в балетній виставі. Важливим є ракурс педагогіки: хореографічна освіта з практичним керівництвом у процесі навчання і виховання молоді.

Джерельна база дослідження міксує сучасні наукові праці та широкий пласт історичних матеріалів. Історія балету є до сьогодні актуальною та необхідною для вивчення (Ж. д'Доберваль, Ж.-Ж.Новерр, Дж. Уівер).

До проблеми вивчення балету «Вальпургієва ніч» зверталися науковці – Н. Семенова [47], Т. Павлюк [40], дослідники Станішевський Ю. [48, 49, 50], балетмейстери – Дж. Баланчін [5], А. Шекера, В. Яременко [37], виконавці – Х. Шишпор, І. Борисова, с. Кривоконь [4]. Багато хореографів захоплювались цим надзвичайним багатогранним твором, казковими та міфологічними образами.

Балет «Вальпургієва ніч» входив до останнього акту опери «Фауст». Цей епізод відзначався не тільки музичною красою, але й вражаючими хореографічними образами, який створений для вірування святкової атмосфери та магії, яка оточує події під час відзначення Вальпургієвої ночі [4].

Опера «Фауст» є однією з найвідоміших та найпопулярніших опер світового музичного репертуару. Вона була написана французьким композитором Шарлем Гуно в середині ХІХ століття.

Шарль Франсуа Гуно (Charles-François Gounod) народився 17 червня 1818 року в Парижі, Франція, в родині художників. Від молодих років він виявив талант до музики і вивчав скрипку та фортепіано в Консерваторії в Парижі.

Початково Гуно працював як органіст у різних церквах в Парижі. Він також вивчав композицію під керівництвом музикознавця Фернана Гюна (Fernand Halphen) та Антуана Рейшер (Antoine Reicha). У 1839 році він вирушив в Рим для подальшого вдосконалення в музиці.

Його кар'єра композитора почалася з опери «Сафо» (Sapho), яка була представлена в 1851 році, але його справжній успіх прийшов із «Фаустом» (Faust). Поза оперою, Гуно також працював над релігійною музикою. Його «Месса Святого Цецілії» отримала визнання, а його релігійні твори відіграли значну роль у вдосконаленні його репутації.

Шарль Гуно визначався не тільки як композитор, але і як людина глибоко віруюча. Його релігійні переконання знайшли відображення в його творчості, зокрема в композиціях, присвячених релігійним темам.

Після успіху «Фауста» Гуно продовжив свою кар'єру оперними творами, включаючи «Ромео та Джульєтту» та «Міфічний Сарканд». Його опери вирізнялися витонченим використанням оркестрового звучання та емоційно насиченим виразом.

Гуно також складав камерну та хорову музику, а також працював над симфоніями. Його творчість відзначалася майстерністю в різних музичних жанрах.

Шарль Гуно також викладав в Паризькому консерваторії з 1861 до 1866 року. Він помер 17 жовтня 1893 року в Парижі, залишивши слід у світовій музичній спадщині як один із видатних композиторів романтичної епохи. Гуно вражав не лише своєю музикою, а й своєю глибокою вірою та великим розумінням культури. Він вписав своє ім'я в золоті літери у світову музичну історію.

Загалом, Шарль Гуно був творчою особистістю, чий внесок в музичний світ залишається значущим і зараз, що залишив помітний слід у розвитку французької музики XIX століття. Його музика вплинула на пізніших композиторів та залишається важливим компонентом класичного репертуару.

Шарль Гуно розпочав роботу над «Фаустом» у 1856 році, але працював над нею протягом багатьох років, і опера була представлена глядачам у 1859 році в Парижі. Це був великий творчий проект для Гуно, і він вдало зміг втілити на сцені драматичні та поетичні аспекти трагедії Йоганна Вольфганга Гете «Фауст» [5].

Гете «Фауст» став великою інспірацією для Гуно, і він вдало поєднав свій талант з майстерністю лібретиста Жюльєна Барб'є для створення музичного шедевр. Опера «Фауст» отримала шалений успіх у Парижі та за його межами швидко стала класичною і є однією з найпопулярніших опер у світі.

Сюжет опери обертається навколо драматичних подій, пов'язаних із групами між Фаустом, Мефістофелем і Марго. Музика Гуно виражає свою емоційність та експресію, вдало перед глибиною почуттів героїв та драматизм їхніх долей.

Опера «Фауст» залишилася твором в історії оперного мистецтва і продовжує зачаровувати слухачів своєю красою та силою музикою.

Важливим аспектом історії «Фауста» є інтерес Гуно до романтизму та його бажання створити не просто оперу, а величезний музичний епос, що відображає багатошаровість почуттів і філософські аспекти, які означали твір Гете.

Опера складається з п'яти актів, кожен з яких заповнений напруженими драматичними подіями та виразною музикою. Сцени, такі як «Карнавал Рима» та «Сад Маргарити», вирізняються власною рідкістю та красою музичного виконання [4].

«Фауст» Гуно став прикладом використання літературного матеріалу для створення оперного шедевр. Композитор не просто досліджував сюжет Гете, але й вдало передав глибокі психологічні аспекти персонажів через свою музику.

Ця опера також відзначається своєю рідкістю оркестрового оздоблення, використанням хору та балетних сцен, що додає виставі виразності. Гуно написав не просто музичний твір, але зробив визначення оперного жанру.

За часом «Фауст» став класичним твором, виконуваним у театрах усього світу. Його вплив на подальших композиторів та розвиток оперного жанру залишається значущим.

Зазначимо також, що опера «Фауст» Шарля Гуно внесла свій власний внесок у розвиток французького оперного стилю. Гуно використовував традиційні французькі оперні форми, такі як гранд опер, але водночас додавав до них свою індивідуальність та виражав своє творче бачення.

Тема «Фауста» була актуальною для того часу, коли релігійні та філософські питання стали предметом обговорення та переосмислення. Опера виражає свою сприйнятливості передати внутрішній конфлікт головних персонажів, а особливо Фауста, який шукає сенс життя та пізнає внутрішню боротьбу між добром і злом.

«Фауст» Шарля Гуно є чудовим прикладом того, як оперна музика може не лише розповідати історію, але і висловлювати глибокі емоції та філософські думки. Ця опера і далі залишається важливою частиною світової оперної спадщини та постійно привертає увагу виконавців і слухачів своєю виразною музикою та заглибленими в найглибші питання сюжетом.

Важливо відзначити, що «Фауст» Шарля Гуно також надихнув на створення балетів, які включаються до вистави опери чи іноді використовуються окремо. Один із таких важливих балетів, пов'язаних з «Фаустом», це «Вальпургієва ніч», яка може бути частиною оперної постановки або бути окремо як балетний епізод.

Балет «Вальпургієва ніч» може включати в себе витончені експресивні танці, образи чаклунства та рухи, що відображають загадковий міфічний характер цього святкування. Балетний епізод може бути сприйнятий як окремий твір, і він часто виконується на сценах театрів у вигляді самостійного балету [4].

Балет «Вальпургієва ніч» відкриває можливість для хореографів та танцюристів виразити та передати через рухи ті таємничі елементи, які властиві образам магії та демонів, присутніх у «Фаусти». Такий балет може бути одним з елементів постановки, додаючи виставі витонченості і відображати візуальний ефект.

В цьому балеті можуть бути включені різноманітні танцювальні епізоди, які відображають різні аспекти, від веселих та енергійних танців до загадкових та екзотичних постановок. Важливим елементом може бути використання спеціального світла, костюмів та декорацій, щоб створити атмосферу магії та таємниці.

Хореограф може інтерпретувати події «Вальпургієвої ночі» через різноманітні танці та виразні постановки, додаючи образам персонажів багатошаровість та глибину. Це може бути великим викликом для танцюристів, після чого вони повинні передавати не тільки фізичну майстерність, але і враження та емоції, які супроводжують святкування.

Важливо також відзначити, що балетні інтерпретації опери «Фауст» можуть включати інші балетні епізоди, враховуючи різноманітні аспекти сюжету та персонажів. такі установки можуть доповнити оперну дію і створити цілісну творчу постановку, об'єднуючи в собі якість музики та танцю.

Зазначимо, що балетні епізоди в опері «Фауст» також можуть служити засобом поглиблення персонажів та розкриття їхньої внутрішньої боротьби. Наприклад, через танці та рухи можна виразити почуття Маргарити, яка пізнає вплив Мефістофеля та стикається з внутрішнім конфліктом.

Також балет може служити способом передачі сюжету, що глядачі краще розуміють дію і відчують емоції героїв. Хореографія може використовувати символічні жести та танцювальні мовні засоби для виразу ключових моментів сюжету, таких як домовленість Фауста з Мефістофелем або трагічна доля Маргарити.

Балетні сцени також можуть надавати таємничість і магію сюжету, створюючи враження надприродного та загадкового. Танці та рухи можуть відтворювати атмосферу Вальпургієвої ночі, де магія та чаклунство вплітаються в сюжет і надають йому новий емоційний рівень насичення.

Балет в опері «Фауст» не тільки доповнює музичну сторону твору, але й розширює можливості виразності та емоційної передачі. Балетні епізоди в цій

опері можуть стати невід’ємною частиною твору, надаючи йому більшу повноту і глибину.

Теоретичні основи вивчення балету «Вальпургієва ніч» можуть включати різні аспекти, що охоплюють як хореографічну, так і теоретичну складові. Можна виділити деякі ключові аспекти, які можуть бути накопичені при вивченні цього балету:

Історія створення та контекст. Вивчення історії створення балету «Вальпургієва ніч» допоможе зрозуміти теоретичні основи та ідеї, які лежать в основі твору. Розглядання контексту того часу, коли балет був створений, може розкрити його значення в рамках хореографічного мистецтва.

Аналіз музичної композиції. Вивчення музичної частини балету важливе для розуміння та власного відчуття виразності та динаміки хореографії. Розглядання музичних тем, ритмів і структури забезпечує танцюристам та хореографам створювати відповідні образи та рухи.

Хореографічний аналіз. Вивчення конкретних танцювальних рухів та постановок є ключовим етапом. Танцівники аналізують техніку, стиль та інтерпретацію, спрямовуючи свої дії на передачу характерів та настроїв.

Жанрові та стилістичні аспекти. Вивчення того, як балет «Вальпургієва ніч» входить до певного танцювального жанру та стилю.

Вивчення тематики та сюжету. Розуміння тематики та сюжету балету є місцем для того, щоб вірно виразити емоційні та драматичні моменти. Танцівники повинні бути знайомі з персонажами та їхніми взаєминами.

Культурні та історичні контексти. Розглядання культурного та історичного контексту, пов’язаного з «Вальпургієвою ніччю», може вплинути на трактування балету, а саме вивчення елементів національного фольклору чи культурного впливу, що відображаються в хореографії та музиці.

Ці аспекти сприяють глибокому розумінню балету «Вальпургієва ніч» як твору мистецтва, що дозволяє танцюристам та хореографам виражати його сутність та енергію під час вистави.

В Національній Опері України м. Києва, починаючи з сезону 1901–1902 роках, було зроблено 10 постановок балетної сюїти «Вальпургієва ніч». Особливо найбільш яскравою та емоційною та феєричною запам'яталась постановка Анатолія Шекери. На сьогодні ця постановка здійснена Віктором Яременко [4].

В 1925 році відбулася постановка опери «Фауст» на сцені Українського державного театру опери та балету в Харкові. Це свідчить про інтерес та популярність твору на теренах України в той час. Опера «Фауст» композитора Шарля Гуно заснована на трагедії Йоганна Вольфганга Гете «Фауст» і є єдиною з найвідоміших обробок цього літературного шедевру в музичному виконанні.

Сьогодні балет можна побачити на сценах Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької та Одеського національного академічного театру опери та балету.

Такі постановки свідчать про те, як мистецтво опери та балету в Україні активно асимілювало та презентувало світові музичні твори. Театр мав важливу роль у культурному житті країни та сприяв розвитку музичної сцени національного масштабу [1].

У балеті «Вальпургієва ніч» відчутна суттєва зміненість від традиційних балетних тем та сценаріїв. Він був кроком у напрямку модернізації та відмінювання від класичного балету. Багато хто вважає цей балет ключовим в історії сучасного танцю.

«Вальпургієва ніч» залишається одним з окремих та найвпливовіших балетів ХХ століття, що вніс свій вклад у розвиток сучасного танцю та музичного мистецтва і досі залишається популярним у театрах та серед глядачів. Його унікальна музика, хореографія та тематика роблять його відмінним від інших балетів.

Ці фактори разом створюють «Вальпургієву ніч» визначальною творчою працею, яка вплинула на розвиток балетного мистецтва та залишається суттєвою для сучасної культури.

Сюжет «Вальпургієвої ночі» частково базується на фольклорних та міфологічних елементах. Балет інспірований славетним твором Гьоте «Фауст», який включає в себе історію доктора Фауста та його угоди з дияволом Мефістофелем. Стравінський та Ніжинський взяли цю тему та втілили її в своєму балеті.

У «Вальпургієвій ночі» зображено розгульне святкування вальпургієвої ночі, яке співпадає з традиційними обрядами та обрядами, пов'язаними з цим святом у європейській міфології. Балет включає в себе різноманітні міфічні персонажі, такі як чорти, чаклуни та інші магичні істоти, які стають частиною фантастичного світу вистави.

Отже, «Вальпургієва ніч» стало яскравим прикладом того, як міфологія може використовуватися в балетному мистецтві для створення захоплюючих та емоційних вистав.

Крім того, балет «Вальпургієва ніч» може бути сприйнятий як твір, що трансформує міфологію у виразне художнє виконання, де міфологічні образи служать не лише джерелом краси та фантазії, але і можуть мати символічне значення.

Наприклад, можливі інтерпретації балету можуть включати в себе алегорії національних подій чи загальнолюдських тем. У контексті «Вальпургієвої ночі», можливе відтворення теми боротьби світла та темряви, весняної онови природи та пробудження нового життя.

Крім того, українські танці та елементи національного фольклору можуть бути використані для надання балету унікальності та відзначення його прив'язаності до конкретної культури. Такі елементи можуть включати в себе традиційні танці, музичні мотиви та національні костюми, що додають багатогранність та глибину виставі.

Українське мистецтво, включаючи балет, продовжує еволюціонувати, перетворюючи міфологічні та національні елементи у сучасні інтерпретації. Це створює можливість для новаторського підходу до висвітлення унікальності та краси української культури через мистецтво [2].

Балет «Вальпургієва ніч» та інші подібні твори в мистецтві служать прикладом того, як міфологія використовується для творення вражаючих та емоційних художніх вистав. Українське балетне мистецтво, як і інші, використовує міфологічні втілення для вираження культурної спадщини, національної ідентичності та творчого вираження.

Через використання міфологічних мотивів, балети стають не лише мистецькими виставами, але й засобами збереження та розширення культурної спадщини. Вони можуть створювати унікальні та захоплюючі твори, які об'єднують традиції, історію та сучасність [3].

Українське балетне мистецтво, враховуючи свої унікальні традиції та елементи, є важливим культурним посередником, що розповідає про багатий фольклор та міфологію країни. Такі твори не лише передають красу мистецтва, але й допомагають зберегти та передати цінності і традиції через покоління.

1.2. Тема язичництва у балеті «Вальпургієва ніч»

Тема язичництва, тема віри і поклоніння різним богам та надприродним силам була характерна для однієї з давніх релігій. Під «язичництвом» у релігієзнавстві розуміють релігійно-міфологічні уявлення, обряди і культу. Вони існували і продовжують своє існування у різних народів, а в багатьох культурах залишилися на рівні традицій і вірувань. Особливо це стосується мистецьких творів. Саме до таких належить і балет «Вальпургієва ніч».

Спробуємо розібратися у тому, що це означає. Вальпургієва ніч (також відома як Бельтан, Вальбургснакт, Майбільтан, Белтейн або Майбельтан) – це свято, яке відзначається в ніч з 30 квітня на 1 травня. Це свято має глибокі історичні корені і пов'язане з язичницькими традиціями та віруваннями, зокрема, зі слов'янським та кельтським календарями.

Сама Вальпургієва ніч, з погляду язичницьких традицій, символізує перехід весни в літо, відновлення життєвої сили природи та світла. В цей час

відбуваються обряди, пов'язані з вогнем, водою, цвітінням рослин, і символізують здоров'я, плодючість та захист від негативних сил.

У різних культурах і народах обряди Вальпургієвої ночі можуть трошки відрізнятися, але загальна тенденція полягає в святкуванні природничих циклів та поклонінні богам і богиням, які відповідають за весняне оновлення та плодючість. Вальпургієва ніч також пов'язана з віруваннями про те, що в цей час відбуваються переходи між світами, в тому числі світом живих і світом духів чи інших перевертнів. У деяких міфологіях, ця ніч вважається часом, коли феї, чаклуни та інші магічні істоти можуть проявити свою владу сильніше, ніж зазвичай. Багато обрядів, здійснюваних у цю ніч, також мають сексуальний та фертильний підтекст, пов'язаний з віруваннями в плодючість та родючість природи.

Українська та слов'янська культури також мають свої власні традиції, пов'язані з Вальпургієвою ніччю, які можуть віддзеркалювати специфіку цих народів та їхні вірування. Однією з характерних рис святкування є використання вогню, що символізує світло та тепло весняного сонця.

Таким чином, Вальпургієва ніч з точки зору язичництва є важливим періодом, що об'єднує в собі елементи весняного святкування, вірувань у плодючість та ритуали, пов'язані зі світом духів та магією.

Українська культура також має свої власні традиції, пов'язані з Вальпургієвою ніччю. Наприклад, в цей час можуть проводитися різноманітні обряди і ритуали, які допомагають із здоров'ям, плодючістю та захистом від злих сил [20].

Один із традиційних елементів святкування в Україні – це вогні і танці навколо них. Люди збираються навколо вогнищ, співають пісні, танцюють та виготовляють обрядові ляльки. Ці вогні символізують світло і тепло весняного сонця, а також можуть мати захисне значення від негативних енергій [22].

Крім того, деякі обряди, пов'язані з Вальпургієвою ніччю, можуть мати жіночий або чоловічий акцент, бути пов'язаними з віруваннями у плодючість та

родючість. Молоді люди можуть брати участь у святкових танцях та весільних обрядах, які вражають розкішшю та колоритом.

З точки зору язичництва Вальпургієва ніч є часом, коли природа оживає, енергія вибухає, і сили світла перемагають темряву. Це свято відзначається сполученням природничих, магічних та соціальних аспектів, що відображається у різноманітті обрядів та традицій, властивих різним культурам та народам.

Ще однією важливою аспектом Вальпургієвої ночі є віра в те, що в цей період можливі особливі здійснення магічних чинів, пророчих снів чи взаємодія з іншими світами. Люди можуть відзначати свято не лише як спосіб святкування природного відродження, але і як час для магії та духовного спілкування. Магія та обряди можуть бути пов'язані із сільським господарством, наприклад, з врожаєм та плодючістю.

З точки зору язичництва, Вальпургієва ніч символізує перехідну фазу між зимою та літом, темрявою та світлом. Це час, коли природа пробуджується від зимового сну, і життя повертається на землю. Ця традиція має глибокі корені в культурі та історії, і з часом її значення може змінюватися та адаптуватися під впливом різних чинників.

Враховуючи вищенаведене, балет «Вальпургієва ніч» може використовувати язичницькі мотиви для того, щоб створити особливий світ, що поєднує традиційні елементи з сучасним тлумаченням. Це може допомагати не лише відтворити міфологічні теми, але і збагатити їх новими шарами значень та емоцій. Важливо відзначити, що відображення язичництва у балеті може бути відкрите для інтерпретацій та визначатися творчістю хореографа, режисера та інших творчих співробітників.

Такий балет може слугувати не лише засобом відтворення традицій та міфологічних образів, але і створенням нового та унікального мистецького вираження. Відзначаючи витоки язичництва, балет може стати платформою для співзвучності старовинних традицій та сучасного мистецтва, об'єднуючи культурну спадщину з сучасністю [16].

У виставі «Вальпургієва ніч», через використання язичницьких мотивів та символіки, можна побачити спробу не лише відтворити культурні традиції, а й створити мистецьке враження, яке сприймається сучасним глядачем. Деякі можливі аспекти відображення язичництва у світосприйнятті балету «Вальпургієва ніч» включають:

- *Актуалізація культурних аспектів.* Балет може активно використовувати язичницькі мотиви для актуалізації та збереження культурних аспектів національної спадщини. Це стає не лише засобом мистецького вираження, але і формою збереження та передачі культурних цінностей.

- *Діалог із сучасністю.* Балет може включати в себе елементи, які ставлять язичницькі традиції у контексті сучасності. Це може включати в себе сучасні танцювальні рухи, експериментальну музику, або інші творчі вирази, які забезпечують діалог із сучасною аудиторією.

- *Естетика та художнє вираження.* Використання язичницьких мотивів може допомагати в створенні особливої естетики та художнього враження. Відтворення символів та образів може мати сильний вплив на візуальний та емоційний аспекти вистави.

- *Політичний та соціокультурний контекст.* Враховуючи політичний та соціокультурний контекст сучасної України, балет може також включати в себе аспекти, які нагадують про важливість та цінність національної ідентичності, враховуючи історичні та культурні виклики.

- *Інтерпретація та творчий підхід.* Інтерпретація язичницьких тем може бути суб'єктивною та творчою, дозволяючи різним артистам, режисерам та хореографам вносити свої унікальні тлумачення та підходи до вистави.

Враховуючи ці аспекти, балет «Вальпургієва ніч» може визначати своє світосприйняття як мистецький вираз, що поєднує в собі традиційні мотиви з інноваційним підходом до мистецтва. Язичницькі мотиви в балеті можуть стати частиною глобального культурного діалогу. Використання універсальних тем та образів дозволяє балету взаємодіяти з різноманітними культурними контекстами та залишати слід у світовому мистецькому співтоваристві. Балет може виступати

як майданчик для підтримки та розвитку різних аспектів культури, включаючи традиції, естетику, танцювальну мову тощо. Це сприяє усвідомленню та апреаціяції власної культурної спадщини. Використання язичницьких тем може робити балет більш привабливим для різних аудиторій, зокрема молоді. Це може стимулювати інтерес до мистецтва та залучати нових шанувальників.

Використання язичницьких мотивів може дозволити балету взаємодіяти з іншими галузями мистецтва, такими як музика, живопис, література. Це може призвести до створення інтердисциплінарних творчих проєктів [24, 25].

Загалом, через відображення язичницьких мотивів у світосприйнятті балету «Вальпургієва ніч» можна спостерігати зацікавленість в адаптації традицій до сучасного контексту, сприяючи культурному обміну та розширенню меж українського мистецтва.

Використання язичницьких мотивів у балеті може сприяти розповсюдженню та розумінню культурної різноманітності. Це може бути особливо актуальним в сучасному світі, де прагнення розширити кругозір та вивчати різні культури стає все важливішим.

Балет «Вальпургієва ніч», інтегруючи язичницькі мотиви, може слугувати важливим засобом формування національної самосвідомості. Він дозволяє українцям занурюватися в свою власну історію та культуру через мистецьке вираження.

Дослідник М. Гримич у статті «Язичництво» пише про нього як історичну форму релігії, що передувала монотеїстичним (християнству, ісламу) релігіям, а подекуди і співіснувала з ними у вигляді сект чи аборигенних релігійних практик до ХХ століття. Далі він показує, що «сучасні, переважно альтернативні до авраамічних, релігійних практик є неоязичництвом [57].

У статті розглядаються різні питання, зокрема й наукові дослідження у різних сферах науки: археологія, історія, фольклористика, етнологія, лінгвістика, мистецтвознавство, богослов'я, релігієзнавство, філософія і соціологія релігії. На думку автора, «серед джерел – різних за походженням і надійністю – немає жодного прямого, достатньо повного свідчення про саму язичницьку традицію,

на основі якого можна було б скласти адекватне уявлення про язичництво у східних слов'ян та в Київській Русі. До первинних писемних джерел належать середньовічні візантійські хронографічні та історичні тексти, описи арабських географів слов'янських земель, німецькі та датські хроніки, історичні твори, скандинавські саги, київське літописне зведення «Повість временних літ»; твори давньоруських авторів полемічного характеру (проповіді, "слова" проти язичництва тощо)» [57].

На думку автора, «вторинними є джерела, що з'явилися значно пізніше; їхні автори, опираючись на уривчасті свідчення попередників, домислювали картину давнього язичництва, часто орієнтуючись на античні паралелі» [57].

Вистава може стати освітнім інструментом, що допомагає глядачам краще розуміти історію та традиції, пов'язані з Вальпургієвою ніччю. Крім того, вона може стати стимулом для досліджень у галузі культурології та мистецтвознавства [32].

Балет «Вальпургієва ніч» демонструє успішне поєднання традиційних мотивів із сучасним тлумаченням, що дозволяє мистецтву розвиватися та виражати нові ідеї.

Інтеграція язичницьких тем сприяє формуванню та підтримці національної самосвідомості, дозволяючи глядачам глибше зануритися в історію та культуру України. Балет відкриває двері для різних інтерпретацій і творчої свободи, що дозволяє художникам та режисерам виражати свої унікальні погляди на митця та культурні традиції [47].

Балет може виступати інструментом для стимулювання інтересу до мистецтва, освіти та розвитку, особливо серед молодого покоління, допомагати зберігати та підтримувати естетичну цінність традиційних танцювальних форм та виразів, роблячи їх доступними для нового покоління.

Усі ці аспекти допомагають у формуванні багатогранного образу сучасного українського балету як важливого фактора розвитку культури та мистецтва в Україні та за її межами.

1.3. Тематика міфів в українському балетному мистецтві

Балетному мистецтву України присвячено багато наукових робіт. Найвідоміші наукові праці українських класиків у вивченні балетного театру і вистав (М. Загайкевич, О. Зінькевич, Ю. Станішевський, О. Чепалов). Серед робіт українських балетмейстерів, композиторів, виконавців і молодих науковців особливого значення набули дослідження: О. Гресь, В. Гордєєва, О. Карандєєвої, Є. Коваленко, А. Король, М. Коростильової, Л. Маркевич, Д. Шарикова, Є. Яніни-Ледовської.

Низку праць складають дослідження про балетну музику (В. Аксютіна, І. Горбунова, І. Драч, О. Зав'ялова, О. Лігус, Г. Полянська). Балет є синтезом мистецтв, що розглянуто у роботах українських дослідників (О. Зінич, М. Черкашина-Губаренко). Оскільки сучасні українські балети є складовою культурно-мистецького простору, то багато публіцистичних статей про прем'єрні вистави (Ю. Бентя, П. Булат, О. Голинська, О. Гончарук, О. Климончук, Р. Поклітару, Л. Самохвалова, Л. Тарасенко) [13].

Розвиток українського балету визначався поруч із історичними, культурними та соціальними факторами. Можна визначити ключові моменти та етапи у розвитку українського балету: заснування українського балету – найперші спроби створення національного балету в Україні; сценічне мистецтво та традиції – розвиток українського балету був пов'язаний зі сценічним мистецтвом та національними традиціями; важливу роль у цьому створювали народні танці та музика; створення українських балетних театрів – в 20 столітті почали з'являтися перші українські балетні театри. Ці театри грали важливу роль у формуванні національної балетної традиції; вплив національної тематики – український балет став все більш національно орієнтованим, з використанням народних мотивів у хореографії та музиці. Багато вистав мали національно-патріотичний характер; видатні хореографії та танцівники – в середині і другій половині 20 століття в Україні виступили видатні танцівники та хореографії, які внесли свій вклад у світову балетну сцену; напрямки та інновації – український балет розвивався в рамках різних художніх напрямів, включаючи класичний,

сучасний та національний балет; в часи Незалежності – після отримання українською незалежності в 1991 році українське балетне мистецтво продовжує розвиватися, впливаючи на сучасні тенденції та виводячи українські балетні колективи на міжнародну арену [26].

Українське балетне мистецтво має багатий культурний спадок і відображає різноманітні аспекти української історії, традицій та мистецтва. Через призму міфологічних втілень, воно може включати елементи фольклору, вірувань та легенд, які глибоко укорінені в українській культурі.

В українській міфології і фольклорі часто зустрічаються різноманітні персонажі, такі як водяники, лісовики, русалки та інші магичні істоти. Ці персонажі можуть стати джерелом натхнення для балетних постановок, де їхні міфічні властивості і характери втілюються через танець, музику та сценічні образи.

Наприклад, тема русалок часто зустрічається в українських балетах, де танці зображають грацію та загадковість цих водяних істот. Також можуть бути використані міфічні сюжети з української епіки чи легендарні герої, які стають основою для балетних постановок [23].

Міфологічні втілення можуть додавати глибину і емоційність українським балетам, а танець може стати виразним засобом передачі міфічних образів та духу української культури через мистецтво.

Український балет взаємодіє з іншими мистецтвами, такими як література, живопис, театр. Це сприяє створенню комплексних вистав та

висвітлення можливих напрямків розвитку українського балету в майбутньому, враховуючи сучасні тенденції та виклики.

Міфологічні втілення відіграють значущу роль в українському балеті, додаючи виставам глибину, символізм і національний колорит.

Український балет «Лісова пісня» написаний на основі однойменної повісті Лесі Українки. Балет входить до складу скарбниці української класичної музично-сценічної спадщини. Музика цього балету характеризується емоційною насиченістю та багатим оркестровим колоритом. Пронизливі мелодії, ліризм і

романтична натхненність – основні риси балету. Важливу роль відіграють народні пісенні мотиви, особливо ті, що пов'язані з музичними традиціями волинського регіону. Центральне місце займає втілення глибоких емоцій і настроїв Мавки та Лукаша. Казкові, фантастичні сцени, музичні картини природи та розважальні епізоди підпорядковані головній темі. У «Лісовій пісні» використані традиційні народні мотиви та образи, що додає балету національний колорит та автентичність та став важливою частиною української культурної спадщини, враховуючи його вплив на розвиток та популяризацію національного балетного мистецтва. Вплив балету відчутний не лише в Україні, а й за її межами, сприяючи визнанню української хореографії та музики на світовому рівні [24].

Про нього є певна кількість дисертацій. У дисертації Анастасії Король зазначено, що вагому роль «у розробці жіночих образів українських балетів відіграла «Лісова пісня» М. Скорульського в постановці С. Сергєєва (Київ, 1946), В. Вронського (Київ, 1958). Через взаємодію Лукаша з Мавкою, Килиною, матір'ю вибудовано концепцію душевного збіднення головного героя. В аспекті втілення жіночих образів балет став вершиною українського театру, залишається візитівкою вітчизняного балетного театру, зберігаючись у репертуарі вітчизняних балетних труп. Широкий образно-емоційний діапазон ролі Мавки дозволив балеринам різного драматичного спрямування (О. Потапова, Є. Єршова, А. Гавриленко, І. Лукашова, І. Задаянна, О. Филипьева, Н. Мацак тощо) своєрідно трактувати партію [23].

«Лісова пісня» стала не лише скарбом українського балету, а й свідченням вишуканості національної танцювальної та музичної культури. Запам'ятовуючі образи, магія сюжету та глибокі емоції роблять його значущим внеском в світову хореографію. Цей балет в сутності використовує міфологічні мотиви та образи, які вплинули на створення характеристичного сюжету та атмосфери балету. Ось деякі аспекти, які вказують на міфологічні втілення в постановці «Лісової пісні»:

Лісова атмосфера та персонажі. В балеті домінують образи лісових персонажів, таких як лісові духи, ведмеді, птахи, які мають корені у народних

міфах та приказках. Ліс сам по собі вважається місцем, де за міфологією існують різні чарівні створіння.

Кохання між природою та людиною. Сюжет балету також враховує міфологічний аспект кохання між природою та людиною. Лісова дівчина, що взаємодіє з лісовим хлопцем, може асоціюватися із природними богинями або духами природи, які в літературі і міфології часто пов'язані з коханням та весняними обрядами.

Символізм та алегорія. В міфологічних традиціях часто використовується символізм та алегорія, які можна побачити в «Лісовій пісні». Сюжет та образи можуть мати глибокий символічний зміст, який розкривається через хореографію та музичний вираз.

Ритуали та обряди. Міфологічні обряди та ритуали, пов'язані із світами природи, можуть вплинути на композицію та хореографію вистави. Сцени, де лісові персонажі можуть взаємодіяти або святкувати різні обряди, можуть витончити міфологічний аспект балету.

Фольклорні та народні мотиви. Характерні фольклорні та народні мотиви, які входять в українську міфологію, можуть знайти відображення в костюмах, танцях та музиці, використаних у «Лісовій пісні».

Міфологічні втілення створюють у балеті «Лісова пісня» особливий світ, насичений магією та таємницями природи, яка взаємодіє з людськими почуттями та емоціями.

Як приклад, використання народної міфології можна назвати хореографічну виставу «Зимова казка» Історія цієї хореографічної вистави налічує півстоліття. Задум легендарного хореографа Павла Вірського (який за радянських часів виконувався лише на репетиційній сцені) нарешті був втілений у повному обсязі студентами Київської муніципальної академії танцю імені Сержа Лифаря в 2015 році на сцені Державної опери України ім. Т. Г. Шевченка [38].

Ініціатива відродити із забуття останній твір П. Вірського належала директору академії А. Лягущенку, балетмейстеру О. Нестерову та диригенту Є. Досенку, який записав оригінальну музичну версію та фонограму І. Іващенко.

В цій виставі юнак силою кохання розтоплює серце снігуроньки, але спокушається звабливим молодим місяцем, оточений розпусною ватагою лісових гуляк, зраджує кохану і знову стає крижаною статуєю, зникає повністю, залишивши лише хустинку, яку подарував їй. Каяття і відчай – ось його винагорода за легковажний злочин. Сюжет нагадує «Лісову пісню», але менш оптимістичний. По-друге, багато асоціацій з містичними, казковими мотивами М. Гоголя, які, за свідченнями сучасних письменників, особливо приваблювали П. Вірського. Червоний плащ юнака нагадує червоний сувій, а молода жінка в оточенні гуляк одночасно асоціюється з Сорокою, яка залицяється до чорта, та фліртує зі священником. Зрозуміло, що це теж не вписувалося в тогочасну моралізаторську цензуру.

Ще однією цікавою рисою українського балетного мистецтва є використання національних костюмів та традиційних українських рухів у постановках. Костюми можуть відтворювати стилізовані образи з української народної традиції, а рухи танцюристів можуть віддзеркалювати традиційні елементи українського народного танцю.

Багато українських балетів також мають глибокий патріотичний підтекст та відображають історичні події та боротьбу за незалежність. Це може бути особливо видно в постановках, що створюються під час ключових моментів в історії України.

Ці приклади ілюструють багатогранність та різноманіття міфологічних втілень в українському балеті. Від давніх легенд до сучасних інтерпретацій, міфологія дає багатий матеріал для художнього та емоційного виразу.

Українське балетне мистецтво, через використання міфологічних елементів, не лише віддзеркалює красу та складність національної культури, але й відзначається яскравістю, емоційністю та унікальністю в світовому масштабі.

Українське балетне мистецтво, таким чином, може служити не лише засобом виразу мистецької краси, а й важливим інструментом для утвердження культурної ідентичності та національної гордості через міфологічні втілення та історичні сюжети.

Зважаючи на багатий фольклор і міфологію України, балетні постановки також можуть використовувати магичні та фантастичні елементи. Це дозволяє творити унікальні та захоплюючі сцени, де традиційні персонажі об'єднуються з уявною міфічною реальністю.

Наприклад, можливим є використання міфічних істот, таких як змії, ведмеді, у балетах для створення драматичних образів і викликання різноманітних емоцій у глядачів. Такі образи можуть бути використані для передачі моральних чи філософських ідей, або ж просто для створення казкового атмосферного світу.

Таким чином, українське балетне мистецтво через призму міфологічних втілень може створювати не лише красиві вистави, але і багатогранні та глибокі твори, що вражають і захоплюють глядача своєю оригінальністю та емоційністю.

Зокрема, розглядаючи традиційні українські обряди та образи, балет може історично втілювати різноманітні образи, пов'язані з календарем свят та обрядами. Наприклад, весняні обряди та відзначення свята Купала можуть послужити основою для балету, де міфологічні образи весняних богів і героїв оживають через танець та музику.

Також важливо зазначити, що українське балетне мистецтво, використовуючи міфологічні мотиви, може бути не лише способом збереження традицій, але і формою висловлення сучасного художнього вираження. Сучасні хореографи можуть інтерпретувати стародавні міфи та легенди у новий спосіб, розширюючи границі традицій та вносячи свою унікальну творчу інтерпретацію.

Українське балетне мистецтво, через міфологічні втілення, може створювати вражаючі та неповторні твори, які відображають багатий культурний спадок та національну ідентичність.

Висновки до 1 розділу

На основі аналізу наукової літератури, відповідно завдань дослідження, зроблено висновки.

Відзначено, що у період написання балету «Вальпургієва ніч» на початку ХХ століття класичний балет проходив певний етап еволюції та трансформації. Наприкінці ХІХ століття та на початку ХХ століття балет віддавав перевагу романтичним і сентиментальним темам. Проте тогочасні танцівники та хореографи також відчували потребу в новаторських підходах та виразності.

Обґрунтовано, що балет «Вальпургієва ніч» вніс важливий вклад у розвиток та трансформацію балетної мови. Він підкреслював потребу в нових темах, експресивності, і новаторстві у рухах та композиціях. Цей ваш твір відкривав двері для експериментів, які надали великий вплив на хореографію та музичне мистецтво.

Після постановки «Вальпургієвої ночі» багато хореографів починають розглядати балет як засіб виразу сучасності, а не лише як відтворення класичних сцен та тем. Це також відкрило двері для співпраці між композиторами та хореографами у створенні інноваційних постановок.

Вивчення балету «Вальпургієва ніч» здійснено в межах опери «Фауст». Чеська дослідниця Анна Гостомська проаналізувала його у посібнику з історії опери. Німецький письменник Пауль Томас Манн згадує про оперу і балетні номери у своєму романі «Чарівна гора». В основному були проаналізовані балетні номери з опери «Фауст» (Пьотр Камінські, Макс Лопперт, Шварм Бетсі, Бодер Вольфрам). Рідкісним є аналіз балету. Це зробив перший американський танцювальний критик Джон Мартін.

Здійснено аналіз довідкової літератури. У путівниках з опери і балету, оперних словниках представлено статті дослідників щодо опери «Фауст» і балетних номерів з неї (Хюбнер Стівен, Холден Аманда, Седі Стенлі Волш, Т. Дж. Уоррак, Джон і Вест, Юен тощо).

Балет «Вальпургієва ніч» проаналізовано як механізм змін у світовому балеті, сприяючи розвитку нових ідей, стилів і техніки в мистецтві танцю.

Зазначено, що у світлі сучасних тенденцій в творах українського балетного мистецтва використовуються міфологічні мотиви, що привертає увагу нового покоління глядачів. Сучасні хореографи та композитори надають творам інноваційних елементів, не втрачаючи при цьому зв'язку з традиціями.

Підкріплено фактами, що подальший розвиток українського балету через міфологічні втілення може також сприяти міжнародній популяризації української культури та мистецтва. Це може сприяти обміну культурними цінностями та розумінню між різними народами.

На основі аналізу наукових джерел актуалізовано проблематику українського балетного мистецтва через призму міфологічних втілень. Вона визначається не лише естетикою і технікою виконання, але і способом вираження національної ідентичності та глибоких культурних коренів. Це важливий компонент культурної спадщини, який може жити та надихати покоління артистів та глядачів у майбутньому.

Виокремлено думку про збереження та розвиток українського балетного мистецтва через міфологічні втілення, які сприятимуть формуванню позитивного ставлення до власної культурної спадщини серед українців з усвідомленням збереження традицій та розвитку мистецтва в контексті глобалізації.

Розширено поняття діалогічного аспекту балетного мистецтва, яке може слугувати інструментом взаєморозуміння між культурами. Представлення української міфології через балет може зацікавити глядачів з інших країн, викликати інтерес до української культури та сприяти культурному обміну.

Підсумовано, що українське балетне мистецтво, як і будь-яке мистецтво, є живим та еволюційним процесом. Продовження використання міфологічних тем у балеті відкриває можливості для нових та творчих інтерпретацій, що сприяють розширенню горизонтів та поглибленню розуміння культурного багатства України через призму мистецтва.

Враховано, що українське балетне мистецтво може викликати нові дискусії та рефлексії щодо сучасних соціокультурних питань. Сучасні балетні твори, що

ґрунтуються на міфологічних елементах, можуть вражати своєю актуальністю та віддзеркалювати сучасні реалії.

Диференційовано використання міфології в балеті може також сприяти збереженню та відновленню забутого чи загубленого культурного спадку. Відновлення та усвідомлення традицій через мистецтво може викликати інтерес до вивчення власної історії та сприяти формуванню національної свідомості.

Відзначено перспективність використання міфологічних мотивів в українському балетному мистецтві. Такий підхід є платформою для висловлення сучасних ідей та цінностей. Це дозволяє мистецтву взаємодіяти із сучасністю, вносячи своїм унікальним способом внесок у формування культурного ландшафту.

Зроблений аналіз «Вальпургієвої ночі» з точки зору язичництва та її взаємозв'язку із українським балетним мистецтвом через міфологічні втілення дозволяють зробити кілька висновків:

- *Глибока історія та культурний контекст.* Вальпургієва ніч має глибокі історичні корені та широкий спектр традицій, пов'язаних із віруваннями, магією та природними циклами. Це свято відзначає перехід весни в літо та пов'язане з язичницькими традиціями.

- *Інтеграція в мистецтв.* Українське балетне мистецтво вдало інтегрує міфологічні мотиви Вальпургієвої ночі в свої твори. Це стає можливим завдяки використанню музики, хореографії, костюмів та сценічного дизайну для вираження ідей та образів, пов'язаних з природним відродженням.

- *Збереження та розвиток культурної спадщини.* Вистави, такі як балет «Вальпургієва ніч», стають важливим елементом збереження та розвитку культурної спадщини. Вони не лише переосмислюють міфологічні теми, але і вносять їх у сучасний контекст, розширюючи аудиторію та взаємодіючи з новими поколіннями.

- *Міжкультурний обмін та розуміння.* Балетні вистави на тему Вальпургієвої ночі можуть стати інструментом міжкультурного обміну,

сприяючи розумінню української культури та її міфології в глобальному контексті.

Зокрема, використання балетом міфологічних мотивів може служити інструментом для створення образів сили, волі та традиційної духовності, що важливо для формування позитивного образу країни як у власних межах, так і за їхніми межами.

Збереження та розвиток українського балетного мистецтва через міфологічні втілення також може стати відповіддю на сучасні виклики. Сучасні хореографи можуть використовувати міфологічні теми для висловлення своєї власної творчості та реакції на сучасні соціокультурні питання.

Створення інноваційних балетних вистав може виступати як стимул для розвитку та підтримки талановитих артистів, хореографів та композиторів. Це сприяє формуванню та укріпленню покоління творців, які будуть продовжувати традиції та створювати нові шедеври. Використання міфологічних тем в балеті може стати засобом зміцнення культурної ідентичності українців.

РОЗДІЛ II. ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ: АВТОРСЬКА ВЕРСІЯ ОДНОАКТНОГО БАЛЕТУ «ВАЛЬПУРГІЄВА НІЧ»

2.1. Обґрунтування вибору теми. Лібрето

«Вальпургієва ніч» має глибокі корені в культурі та історії України. Цей балет може слугувати засобом відтворення та відзначення національної культурної спадщини, дозволяючи артистам та глядачам занурюватися в традиції. Міфологічний сюжет балету може надати багатий та емоційно насичений матеріал для хореографічного виконання. Міфологічні елементи можуть стати джерелом для творчого вираження та враження глядачів. Тема магії та язичництва може викликати особливий інтерес як у художників, так і в глядачів. Вона дозволяє балетмейстерам експериментувати з елементами фантазії, додавати виставі загадковості та драматизму.

Тематика твору має непростий, конфліктно-драматичний сюжет з елементами містицизму, постійне зіткнення інтересів різних істот, боротьба добра зі злом, яка відображає внутрішні мотиви, вади та мотивації людини (міфологічної істоти) взагалі. Бажання жити у звичайному постійному руслі часу коли зиму змінює весна, йде народження нового кола життя і пробудження природи. Взаємовідносини між різними рівнями життя та поглядів, перебуваючи у своїх сферах існування. Завжди актуальна особливо у наш непростий час коли за вікном йде потужний спротив агресії сусідньої держави.

Сучасні хореографи можуть вбирати в себе інноваційні та сучасні елементи у традиційний балетний жанр. Створення «Вальпургієвої ночі» може бути спробою поєднати класичний балет з сучасним тлумаченням та естетикою. Ставлення балету на основі національних традицій та міфології може викликати зацікавлення як внутрішньої, так і міжнародної аудиторії, сприяючи популяризації українського мистецтва та культури.

Узагальнюючи, балет «Вальпургієва ніч» може бути результатом бажання балетмейстерів занурити глядачів у захоплюючий світ української міфології та

культурної спадщини, використовуючи балет як мистецький засіб вираження цих тем.

«Вальпургієва ніч» може бути вибрана також через свою спроможність передати широкий спектр емоцій та почуттів через рухи танців, музику та візуальні ефекти. Тема магії та святкування може надати балетмейстерам можливість створювати вражаючі сцени та виразні образи. Відтворення традиційних мотивів у балеті може відчутно покластися на плечі художників та балетмейстерів як спроба зберегти та передати культурний спадок майбутнім поколінням. Вибір теми обумовлений бажанням створити вражаючий та естетично привабливий виступ, який привертає увагу глядачів та залишає яскравий враження.

Балетмейстери можуть бачити в «Вальпургієвій ночі» можливість експериментувати з традиційними формами балету, вводячи сучасні елементи, що робить виставу унікальною та захоплюючою.

Ці фактори взаємодіють, формуючи вибір ставити саме цей балет, що визначає його унікальність та вагомість у сучасному контексті. Інтеграція міфологічних мотивів у сучасний балет може відзначати тенденцію до знову відкриття та переосмислення традицій у сучасному мистецтві. Можна поєднати класичні елементи з новаторським підходом. Одноактний балет, який базується на міфології та язичницьких мотивах, може створити певний рівень загадковості та інтриги серед глядачів, що сприяє їхньому зацікавленню та активній участі у розумінні вистави.

Для танцівників та художників балету вистава може бути творчим викликом, який дозволяє їм розкрити свій артистичний потенціал у створенні унікальних образів та хореографії.

Таким чином, обрання теми «Вальпургієва ніч» може бути багатограним рішенням, що враховує різноманітні чинники, такі як традиції, тенденції в мистецтві, сприйняття аудиторії та творчий потенціал артистів.

Великі та збалансовані постановки, такі як «Вальпургієва ніч», можуть служити майданчиком для розвитку та підтримки талановитих танцівників,

хореографів і музикантів, що внесе свій внесок у розвиток національного мистецтва.

Ці аспекти відображають багатогранність та многогранність обраної теми, а також вказують на те, як вибір вистави «Вальпургієва ніч» може впливати на різні аспекти сучасного балетного мистецтва в Україні.

Творчий проєкт припускає можливість використання окремих фрагментів класичних творів. Тому ми беремо вставний акт з опери Шарля Гуно «Фауст» за мотивами однойменного твору Йоганна Вольфганга фон Гете.

Дивлячись на вимоги курсу, ми прийшли до висновку, що постановка «вальпургієвої ночі» розкриє та покаже весь потенціал та можливості студентів. До цього ми розуміли, що це не просто балетна одноактна вистава, а вставний акт у великому творі опери Шарля Гуно «Фауст». Цей твір має свою історію у балетному мистецтві багатьох країн світу як у минулому, так і у сьогоденні. Наша реальність багато в чому пропонує різні варіанти цього сюжету. Дивлячись з різних боків як філософія твору «Фауст» розкриває багато різних проблем нашого буття у теперішній час.

Ми підійшли до постановки більш ніж серйозно, підбираючи образи, фізичні можливості та витривалість кожного зі студентів для виконання ролей.

Лібрето

Гора Белтан у Німеччині, в ніч з 30 квітня на 1 травня. Відзначення язичницького свята «танці травневого дерева» міфологічними істотами.

Події відбуваються на горі. на горі Белтан серед лісу, де зустрічаються всі міфологічні істоти не дати весні змінити зиму. Всі міфологічні істоти, такі як відьми, ельфи, тролі, та інші, збираються на святковій частині. Вони утворюють коло, щоб обговорити приблизне наближення весни.

Музика відображає загадковість та чарівність гори Белтан. Міфологічні істоти поступово з'являються на сцені. Різні міфологічні істоти висловлюють свої сумніви та опір щодо приходу весни. Відьми висловлюють прагнення зберегти темряву, тоді як ельфи вітають весняну зміну.

Групи істот обговорюють та висловлюють свої протилежні точки зору. Все відображає напруженість та розбурхані емоції.

Попри різницю думок, істоти приходять до взаєморозуміння. Серед них виникають конфлікти між собою, кожен висказує свою думку, але домовляються в тому, що весна все ж такий прийде на землю і змінить зиму.

Танець відьом: хореографія живого, енергійного танцю зі швидкою роботою ніг, різкими поворотами і динамічними стрибками. Підкреслює перебільшені жести і відьомські рухи, щоб зобразити пустотливу і надприродну природу відьом.

Ансамбль: об'єднує різних міфічних істот для створення ансамблевої секції, кожна з яких має свої характерні рухи та жести. Такі елементи, як переплетення візерунків, групові формації та синхронізовані хореографічні моменти можуть бути включені, щоб символізувати різноманітний і барвистий світ Вальпургієвої ночі.

Сцена Вальпургієвої ночі часто зображується як барвисте і хаотичне місце, де збираються надприродні істоти, відьми та міфічні створіння.

2.2. Вид. Форма. Жанр. Ідейно-тематичний аналіз твору

Тема та ідея балету «Вальпургієва ніч» часто пов'язані з міфологією, магією та святкуванням. Балет може взяти свою назву та інсценування з англійського

перекладу ім'я свята Вальпургії, яке є давнім європейським святом, пов'язаним з магією, чарівництвом і святкуванням весни.

Ідея вистави може базуватися на легендах та обрядах, пов'язаних із святом Вальпургії. Вони можуть включати образи відьом, магічні ритуали та святкове весняне таїнство. Балет може використовувати традиційні елементи та символіку, щоб створити атмосферу магії та загадки.

Цей вид мистецтва може вирізнитися не тільки танцювальною майстерністю та музичною композицією, але також візуальними та декоративними аспектами. Художники та дизайнери можуть використовувати костюми та сценічні ефекти для створення чарівного та казкового світу.

Тема: ми всі різні, з протилежними поглядами на існування.

Ідея: вміння розв'язування складних питань.

Надзавдання: засобами хореографічного мистецтва зберігати та примножувати культурні надбання українського балету.

Драматургічна побудова:

Експозиція: знайомство з персонажем із лісу. На сцені з'являються друїди та німфи, які між собою спілкуються (проходять). Після проходу друїдів на задньому плані сидять біси та злі духи спілкуються, замислюють погані вчинки.

Зав'язка: Вихід вакханки та бісів. Варіація Сатирів та Німф. Адажіо Німф та Друїдів. Варіація Вакханки. Варіація Фавна.

Розвиток дій: Вияснення відносин. Групи істот обговорюють та висловлюють свої протилежні точки зору.

Кульмінація: Фінал. Всі дійові особи домовились між собою, що все ж таки природа повинна йти своїм шляхом.

Розв'язка: Епілог. Ранок, світає і всі розходяться по домівках.

Жанр: лірико-драматичний (сюжетний)

Вид: класичний танець

Форма: одноактний балет

2.3 Шляхи та методи реалізації творчого задуму. Сценарно-композиційний план

Епізод	Виконавці	Світло	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
1. «Вступ» Гра світла та чекання зустрічі з виконавцями. Глядачі захоплюються декораціями.	-	На початку танцю світло поступово освічується	-	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo	00:00 хв – 02:05 хв (2:05 хв)
2. «Пролог» 1. На сцені з'являються друїди та німфи, які між собою спілкуються (проходять). 2. Після проходу друїдів на задньому плані сидять біси та злі духи спілкуються, замислюють погані вчинки.	4 юнаки 6 дівчат 4 юнаки 3 дівчини	Світло поступово міняє різні відтінки, але не повністю яскраве. Темрява, висвітлення осіб	- -	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne – Allegro vivo	02:06 хв – 05:05 хв (03.00 хв)
3. «Залицання» Вихід вакханки та бісів. Двоє бісів зустрічають феєричну вакханку, виникає боротьба за її увагу, також висловлюють свою думку, що зима, темрява, порочні потяги – це гарно.	2 юнаки 1 дівчина	Яскраве світло	-	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo	05:06 хв – 06:40 хв (1:35 хв)

<p>4. «Розмова» Варіація Сатирів та Німф</p>	<p>2 чол. 4 жінки</p>	<p>Світло набуває стриманого червоно кольору .</p>	<p>-</p>	<p>Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo</p>	<p>06:41 хв – 08:40 хв (2:00 хв)</p>
<p>5. «Адажіо Німф та Друїдів» Друїди показують свою міць, німфи свою чарівність та наполегливо доводять, що вкрай необхідно щоб дерева та природа прокинулася, життя повинно продовжуватися.</p>	<p>2 юнаки 2 дівчини</p>	<p>Освітлення середнє</p>	<p>-</p>	<p>Ш. Гуно - Вальс з «Вальпургієвої ночі», опера «Фауст».</p>	<p>08:41 хв – 12:36 хв (3:45 хв)</p>
<p>6. «Варіація Вакханки» Відображення ритуального і релігійного характеру відзначення Вальпургієвої ночі, змішуючи елементи грецької міфології та тематики весняних обрядів</p>	<p>1 дівчина</p>	<p>Яскраве світло</p>	<p>-</p>	<p>Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo</p>	<p>12:37 хв – 14:01 хв (1:24 хв)</p>
<p>7. «Варіація Фавна» Виступає як посередники між світом людей та міфологічним світом, можливо,</p>	<p>1 юнак</p>	<p>Яскраве світло</p>	<p>-</p>	<p>Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo</p>	<p>14:02 хв – 15:06 хв (1:05 хв)</p>

навіть взаємодіючи з іншими персонажами.					
8. «Вияснення відносин» Групи істот обговорюють та висловлюють свої протилежні точки зору.	11 юнаків 9 дівчат	Освітлення змінюється від середнього до темного	-	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo	15:07 хв – 18:26 хв (3:20 хв)
9. «Фінал» Всі дійові особи домовились між собою, що все ж таки природа повинна йти своїм шляхом. Сцена може розцвітати у світлі та кольорах, відзначаючи згоду між істотами.	11 юнаків 9 дівчат	Яскраве світло	-	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo	18:27 хв – 20:30 хв (2:14 хв)
10. «Епілог» Ранок, світає і всі розходяться по домівках.	11 юнаків 9 дівчат	Яскраве світло	-	Ш. Гуно «Фауст» - VII. Danse de Phryne - Allegro vivo	20:30 хв – 23:45 хв (3:15 хв)

2.4. Характеристика дійових осіб

Вакханки (також відомі як бакханки або вакхантки) – це міфічні персонажі, що походять з грецької міфології, пов'язані з культом Вакха, бога вина та екстазу. Вони були прихильниками та священицями Вакха, бога, який символізує весільні ініціації, виноград та релігійний екстаз. Вакханки виступають як ключові учасниці в бакханаліях, релігійних святах, під час яких священиці та віддани Вакху відзначають розкіш та екстаз у споживанні вина, танцях, співі та інших формах веселоців. Їхні танці та рухи часто вражають веселим і витонченим стилем, відображаючи радісний і екстатичний характер цих релігійних обрядів.

У контексті балету «Вальпургієва ніч» вакханки можуть бути введені для створення додаткового елемента екзотики та магії. Їхні танці та взаємодії можуть відображати ритуальний і релігійний характер відзначення Вальпургієвої ночі, змішуючи елементи грецької міфології та тематики весняних обрядів.

Фавни: можуть бути представлені як міфічні істоти з половинкою людини та половинкою козла. Їхні танці та рухи можуть відображати природну енергію, легкість та грацію, характерні для цих міфічних створінь. **Фавни** у балеті можуть мати важливу роль у створенні загадкового та магійного аспекту сцени. Їхня присутність може символізувати приналежність до природи та світової магії. Танці фавнів можуть вражати своєю еротичною та елегантною естетикою, відображаючи східні міфи та фольклорні традиції, пов'язані з цими міфічними істотами. У контексті сюжету балету, фавни можуть виступати як посередники між світом людей та міфологічним світом, можливо, навіть взаємодіючи з іншими персонажами, такими як відьми, ельфи, чи інші магійні створіння, що зібралися на горі Белтан. Їхні танці та взаємодії можуть додавати колорит та глибину візуальному та емоційному враженню вальпургієвої ночі в цьому балеті.

Німфи та дріїди можуть виступати як додаткові міфічні персонажі, які долучаються до святкового обряду на горі Белтан. Їхні ролі можуть варіюватися залежно від трактування балетмейстера та хореографа, але основна ідея полягає в тому, щоб додати до балету елементи природи та магії через ці чарівні персонажі.

Німфи можуть втілювати красу та природну грацію. Їх танці можуть бути легкими та ефемерними, відображаючи природну енергію і красу лісового світу. Німфи можуть прикрашати сцену своєю присутністю, долучаючись до загального святкового настрою та взаємодії з іншими персонажами.

Друїди, як представники стародавнього релігійного та магічного світу, можуть мати більш мудрі та владні рухи. Вони можуть символізувати зв'язок з природою та величність величної магії. Можуть виступати як провідники обряду, можливо, виконуючи релігійні чи магичні жести, що підкреслюють важливість події.

Біси: у сцені Вальпургієвої ночі можуть бути зображені з ексцентричними та енергійними рухами. Їх хореографія може включати елементи чаклунства. Синхронізовані рухи в групах можуть створити моторошну і чарівну атмосферу.

Сатири – це міфічні створіння, які входять в легенди та фольклор різних культур. Традиційно ельфи часто з'являються в давньогрецькій міфології. Їхні характеристики можуть змінюватися від одного міфу чи оповідання до іншого, але деякі загальні риси включають:

Сатири зазвичай лісові й гірські божества нижчого рангу, які уособлювали первісну, грубу силу природи; демони родючості. Вони часто вважаються вічними або дуже довговічними. Вони можуть не старіти так швидко, як люди, і мають високий рівень магичних здібностей. Володіють магією, часто пов'язаною з природою.

2.5. Музичний матеріал, його особливості

В авторському одноактному балеті використано музику Шарль Гуно з вставного акту опери «Фауст». Використовуються різні теми в музичних розмірах 2/4; 3/4, 4/4 та ладових забарвленнях мажору і мінору.

Музичне оформлення балету «Вальпургієва ніч» включає широкий спектр музичних жанрів та стилів, залежно від того, яким чином композитор бажає виразити атмосферу та емоційні відтінки сцен. Одним із варіантів є використання симфонічної та оркестрової музики, що допомогло підкреслити магичні та фантастичні аспекти сюжету. Музичне оформлення відобразило тематику та настрої кожної сцени, створюючи музичний ландшафт, який поглиблює враження від балету та підтримує його сюжет.

Варіації у динаміці, темпі та ритмі підкреслили різноманітність емоцій та подій у балеті. Наприклад, швидші ритми використовуються для веселих та енергійних сцен, тоді як повільніші та ліричні звучання виражають емоційні та драматичні моменти.

Кожний персонаж має свою унікальну музичну тему, яка відображає його характер та роль у сюжеті. Це покращило ідентифікацію персонажів та допомогло слухачам сприймати їхні переживання.

Використання пауз, тиші та інших музичних ефектів створило напруженість та здивування, а також допомогло в передачі змін настрою та атмосфери.

Музика передала широкий спектр емоцій, від веселих та святкових моментів до драматичних та тривожних. Вона емоційно відображає внутрішній світ кожного персонажа та розвиток сюжету.

Фінальні композиції використовують масштабні та мажорні аранжування для створення враження завершеності та святковості. Музичне оформлення служить не лише як супровід до дій на сцені, але і як ключовий елемент, який зміцнює та підкреслює емоційні та наративні аспекти балету «Вальпургієва ніч».

Музика виражає широкий емоційний діапазон, включаючи веселощі та енергію святкових моментів, але також драматичність та печаль, що виникають пізніше у сюжеті.

Кожен музичний елемент співпрацює з хореографією та сценарієм, створюючи цілісний образ балету, який зачаровує та поглиблює розуміння аудиторії про вальпургієву ніч.

Композитор і хореограф повинні взаємодіяти для того, щоб створити гармонію між музикою та танцями. Така співпраця дозволила створити сцени, де музика та рух є нероздільними частинами виразу.

Загальною метою музичного оформлення балету «Вальпургієва ніч» є передача чарівного та емоційно насиченого досвіду для глядача, який переносить його у світ магії, свята та міфічних істот.

Лад – мінор та мажор.

Форма – варіаційна.

Музичний розмір – 2/4, 3/4.

Темп – помірний, швидкий

2.6. Опис костюмів

Костюм вакханки для балету «Вальпургієва ніч» створений так, щоб відображати енергію та елегантність цього міфічного персонажа. Колір костюму може бути яскравий та виразний, наприклад, він може включати червоний, бурштиновий, золотий або фіолетовий. Ці кольори відображають енергію, пасію та розкіш, які пов'язані з культом Вакха. Костюм може бути виготовлений з легких та текстильних матеріалів, таких як шовк або тюль. Це дозволяє створити легкий та повітряний вигляд, відповідний природній грації вакханки. Декоративні елементи, такі як паєтки, блискучі прикраси, рюші та облямівки, можуть додати блискучості та розкоші до костюму, щоб відображати святковий та екстатичний характер персонажа. Вакханка має відкритий верх або костюм з коротким верхом, який відкриває плечі та частину спини, створюючи жіночний образ. Вакханка може мати головний убір, такий як вінок із виноградних листків або квітів, щоб символізувати зв'язок з природою та богом вина. Легке та елегантне взуття, наприклад, балетки чи відкриті сандалі, може доповнити образ вакханки, забезпечуючи комфорт для танцювальних виступів. Додаткові аксесуари можуть включати в себе маленькі обручі, намиста або манжети, щоб додати шарму та елегантності.

Костюм вакханки повинен відзначатися гармонією кольорів, вишуканістю та відповідати характеру та атмосфері балету.

Костюм фавна, як персонажа з балету «Вальпургієва ніч» створений так, щоб відтворювати природну енергію, диковину та грацію цього міфічного істоти. Колір костюму може бути природнім, натуральним, нагадуючи відтінки лісу та землі. Такі кольори, як зелений, коричневий, оливковий або теракотовий, можуть бути використані для створення злагодженого образу. Тканини включають легкі та природні матеріали, такі як льон або бавовна. М'якість тканин дозволить підкреслити гладкі лінії та грацію фавна. Декоративні елементи, такі як пера, шерсть чи штучний мох, можуть бути використані для додавання текстури та відображення природного походження фавна. Костюм може включати ковзані штани або легку туніку, що підкреслює гнучкість рухів.

Він також може мати нагрудний пояс або стрічку, яка підкреслить талію. Фавн може мати головний убір у вигляді обруча чи гілкової вінцевої корони. Це може відображати його природний характер та зв'язок з лісовим середовищем.

Взуття може включати легкі сандалі або відкриті босоніжки, щоб створити Макіяж може бути легким та природним, можливо, з додаванням відтінків зелені та коричневого, щоб створити ефект природного гриму. Додаткові аксесуари можуть включати прикраси, наприклад, намиста або браслети, виготовлені з природних матеріалів.

Костюм фавна повинен відтворювати природну грацію та загадковість цього персонажа, створюючи враження, ніби він тільки що вибіг із самого серця лісу.

Костюм німфи для балету «Вальпургієва ніч» створений, щоб відображати природну красу, легкість та жіночність цього міфічного персонажа. Колір костюму є світлим та ефірним, можливо, включаючи відтінки блакитного, м'ятного, персикового чи кремового кольорів. Ці кольори можуть відображати легкість та свіжість природи. Легкі та прозорі тканини, такі як шифон, органза чи мереживо, створюють враження легкості та повітряності. Також може використовуватися легка підкладка для забезпечення комфорту та невагомості. Костюм прикрашений декоративними елементами, такими як квіткові аплікації, перлини чи мереживо. Це надає костюму додаткової жіночності та елегантності. Костюм може бути легкою сукнею або комбінезоном з відкритою спиною та плавною спідницею. Грайливі та легкі фасони відображають жіночність та грацію німфи. Німфа може мати дрібний вінок або обруч із квітів, віддзеркалюючи її зв'язок із природою. Це може доповнити образ та надати йому завершеність. Взуття може бути легкими сандаліями чи відкритими балетками, які додають враження ефірності та зручності. Макіяж може бути натуральним і свіжим, з наголосом на природну красу. Легкі відтінки та природні кольори можуть використовуватися для підкреслення жіночності та легкості образу. Додаткові аксесуари можуть включати легкі намисто чи браслети, які додають невагомості та вишуканості. Костюм німфи повинен вражати своєю ніжністю,

елегантністю та здатністю відтворювати природну грацію цього міфічного персонажа.

Костюм друїда, як персонажа з балету «Вальпургієва ніч», створений так, щоб відображати природну мудрість, силу та спокій цього міфічного істоти. Колір костюму є теплим та земляним, включаючи відтінки коричневого, оливкового, золотистого чи темного зеленого. Ці кольори відображатимуть природний характер та зв'язок з природою. Використання тягучих тканин, таких як бархат або шовк, створює враження м'язистого та впливового образу. Тканини можуть бути також декоровані вишивкою чи аплікаціями для надання їм природної текстури. Костюм має додаткові деталі, такі як штучні мохові чи гілкові вставки, що надають образу друїда природну індивідуальність та включає розкішний плащ, що підкреслює мудрість та силу друїда. Широкі рукави та об'ємні лацкани також можуть додати мистецького характеру костюму.

Костюм друїда повинен вражати своєю містичністю та мудрістю, віддзеркалюючи його роль як стародавнього та могутнього захисника природи.

Костюм бісів для балету «Вальпургієва ніч» створений так, щоб відтворювати магічний, таємничий та загадковий характер цього персонажа. Основний колір костюму темний, такий як чорний або пурпурний, що відображає таємничість та магію. Також можна використовувати акцентні кольори, такі як червоний чи зелений, для створення контрасту. Костюм із важких та текстурних тканин, наприклад, бархат, шовк або органза. Це додає костюму загадковості.

Декоративні елементи включають обробку зі штучного моху чи ажурні вставки, щоб надати костюму вигляд, схожий на павутиння або мереживо. Костюм бісів повинен вражати своєю темрявою, елегантністю та магічними елементами, які характерні для цього загадкового персонажа.

Костюм сатира для балету «Вальпургієва ніч» створений, щоб відобразити грацію, елегантність та природний характер цього міфічного істоти. Він має природні відтінки, такі як зелений, бронзовий, золотий або коричневий. Ці кольори відображатимуть природний характер сатирів та їхній зв'язок з лісом.

Легкі та еластичні тканини, такі як льон, шовк або еластичний велюр, можуть створити вигляд граційності та забезпечити комфорт для танцювальних виступів. Костюм прикрашений вишитими або вишитими мереживами, що нагадує природні мотиви, такі як листя чи гілочки. Декоративні деталі можуть включати мереживо або блискучі елементи для створення магічного вигляду. Костюм включає облямівки, що додає образу легкості та витонченості.

Костюм сатира повинен вражати своєю елегантністю, загадковістю та природнім шармом, що відзначає цього міфічного персонажа.

Висновки до розділу 2

На основі аналізу балету «Вальпургієва ніч», підкреслено значення міфологічної та фольклорної основи. Розглянуто ідеї святкування весняного об'єднання природи, магії та містицизму. В основу авторської версії балету була покладена ідея втілення магічного світу, де взаємодія між різними міфічними істотами відбувається під час весняного обряду з елементами природи і магії.

Відзначено, що кожен епізод балету насичений унікальними сценічними подіями, в яких розкриваються характери та взаємодія персонажів. Епізоди включають конфлікти, магичні ритуали та їхній синтез.

Обґрунтовано, що костюми в балеті «Вальпургієва ніч» відіграють ключову роль у створенні образів міфічних істот. Кожен костюм відображає природний характер персонажа та виражає його унікальність та містицизм. Кольори та тканини використовуються для підкреслення атмосфери кожного епізоду. Світлі, природні кольори відображають магичний світ, в той час як темні та насичені кольори можуть вказувати на конфлікт чи драму.

Визначено, що доповнення образів і персонажів підкреслюється використанням аксесуарів і декору з додаванням деталей для посилення міфологічності та фантастичності характеру кожного героя. Доказано, що у цілому, балет «Вальпургієва ніч» формує захоплюючий світ театру з магією дійства.

Узагальнено ефективність опанування балету «Вальпургієва ніч», яка визначається танцювальними виступами та рухами артистів. Танці відображають емоційний стан персонажів та допомагають розкрити їхні характери через мову.

Охарактеризовано роль музики у передачі атмосфери балету. Використання музичних композицій, які відзначаються містичними та драматичними звуками, підкреслює емоційний спектр кожного епізоду чи положення тіла.

У балеті використано символіку та алегорії образів для поглиблення тем та ідей твору. Символічні елементи, такі як квіти, ліс чи магичні об'єкти доповнили глибокий сенс та сприйняття сюжету. Сценографія, декор та освітлення відтворили магичну атмосферу. Високотехнічна сценографія занурила глядачів у

містичний світ вистави. Магія та фантастичні аспекти балету були вдосконалені особливими ефектами: димом, світловими ілюзіями і магічними реквізитами. Ці елементи створили атмосферу дивовижності.

Доведено, що авторський одноактний балет «Вальпургієва ніч» з використанням музики, танців, костюмів та сценографії відтворив унікальний та запам'ятовуючий театральний досвід для глядачів, захоплюючи мистецьку подорож у світ танцю, магії та міфології.

Відмічено залежність успіху балету від втілення індивідуальності кожного персонажа засобами танців, музики, костюмів. Для цього важливі артистизм та професійні можливості виконавців. Крім того, підкреслено власний досвід і хореографічну майстерність постановниці, які проявилися в динаміці та ритмах танців, змінах рухів і музики від епізоду до епізоду. Контраст відкреслив різні настрої героїв та сюжетні елементи. Зміна темпу та рухів додала виставі динаміки.

Аналіз балету не є вичерпним для вивчення і потребує подальших досліджень з точки зору історії та теорії хореографічного мистецтва.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі та творчому проєкті з пояснювальною запискою здійснена концептуалізація проблем, пов'язаних з осмисленням міфологічних образів в авторському одноактному балеті «Вальпургієва ніч». Вирішено наукові завдання з характеристики міфологічних образів.

Відповідно до поставленої мети і визначених завдань, у кваліфікаційній роботі та творчому проєкті з пояснювальною запискою зроблено наступні висновки.

Проблематика хореографічного мистецтва, українського балетного мистецтва є предметом вивчення українських і зарубіжних дослідників. До таких питань належать вивчення постановок балету «Вальпургієва ніч» з музикою Ш. Гуно. Актуальною проблемою вивчення класичного балету є авторські версії відомих творів, зокрема «Вальпургієва ніч».

1. Проаналізовано українське балетне мистецтво. Йому присвячено багато наукових робіт. Відмічено наукові праці українських класиків у вивченні балетного театру і вистав (М. Загайкевич, О. Зінькевич, Ю. Станішевський, О. Чепалов). Серед робіт українських балетмейстерів, композиторів, виконавців і молодих науковців особливого значення набули дослідження: О. Гресь, В. Гордєєва, О. Карандєєвої, Є. Коваленко, А. Король, М. Коростильової, Л. Маркевич, Д. Шарикова, Є. Яніни-Ледовської.

Низку праць склали дослідження про балетну музику (В. Аксютіна, І. Горбунова, І. Драч, О. Зав'ялова, О. Лігус, Г. Полянська). Балет як синтез мистецтв розглянуто у роботах українських дослідників (О. Зінич, М. Черкашина-Губаренко). Сучасні українські балети є складовою культурно-мистецького простору і багато публіцистичних статей про прем'єрні вистави журналістів, архіваріусів, дослідників, публіцистів, хореографів (Ю. Бентя, П. Булат, О. Голинська, О. Гончарук, О. Климончук, Р. Поклітару, Л. Самохвалова, Л. Тарасенко).

Відзначено роль міфологічних втілень для розкриття багатогранності та глибини української культури. Через об'єднання міфів, фольклору та національних традицій, балет став не лише формою мистецької естетики, а й механізмом передачі ідентичності та культурної спадщини.

Підсумовано, що українське балетне мистецтво, як і будь-яке мистецтво, є живим та еволюційним процесом. Враховано, що українське балетне мистецтво може викликати нові дискусії та рефлексії щодо сучасних соціокультурних питань. Сучасні балетні твори, що ґрунтуються на міфологічних елементах, можуть вражати своєю актуальністю та віддзеркалювати сучасні реалії.

2. Вивчено історіографію балету «Вальпургієва ніч». Аналіз джерел вказав на значення міфологічних та фольклорних елементів і персонажів, пов'язаних із Вальпургієвою ніччю на сценарій та образи балету. Обґрунтовано, що балет «Вальпургієва ніч» став вкладом у розвиток та трансформацію балетної мови.

Вивчення балету «Вальпургієва ніч» здійснено в межах опери «Фауст». Чеська дослідниця Анна Гостомська проаналізувала його у посібнику з історії опери. Німецький письменник Пауль Томас Манн згадує про оперу і балетні номери у своєму романі «Чарівна гора». В основному були проаналізовані балетні номери з опери «Фауст» (Пьотр Камінські, Макс Лопперт, Шварм Бетсі, Бодер Вольфрам). Рідкісним є аналіз балету. Це зробив перший американський танцювальний критик Джон Мартін.

Здійснено аналіз довідкової літератури. У путівниках з опери і балету, оперних словниках представлено статті дослідників щодо опери «Фауст» і балетних номерів з неї (Хюбнер Стівен, Холден Аманда, Седі Стенлі Волш, Т. Дж. Уоррак, Джон і Вест, Юен тощо).

Балет «Вальпургієва ніч» проаналізовано як один із механізмів змін у світовому балеті.

На основі аналізу наукових джерел актуалізовано проблематику українського балетного мистецтва через призму міфологічних втілень. Вона визначається не лише естетикою і технікою виконання, але і способом вираження національної ідентичності та глибоких культурних коренів. Це

важливий компонент культурної спадщини, який може жити та надихати покоління артистів та глядачів у майбутньому.

Виокремлено думку про збереження та розвиток українського балетного мистецтва через міфологічні втілення, які сприятимуть формуванню позитивного ставлення до власної культурної спадщини серед українців з усвідомленням збереження традицій та розвитку мистецтва в контексті глобалізації.

Розширено поняття діалогічного аспекту балетного мистецтва, яке може слугувати інструментом взаєморозуміння між культурами. Представлення української міфології через балет може зацікавити глядачів з інших країн, викликати інтерес до української культури та сприяти культурному обміну.

3. Визначено особливості міфологічної тематики в українському балетному мистецтві. Диференційовано використання міфології в балеті може також сприяти збереженню та відновленню забутого чи загубленого культурного спадку. Відновлення та усвідомлення традицій через мистецтво може викликати інтерес до вивчення власної історії та сприяти формуванню національної свідомості.

Відзначено перспективність використання міфологічних мотивів в українському балетному мистецтві. Такий підхід є платформою для висловлення сучасних ідей та цінностей. Це дозволяє мистецтву взаємодіяти із сучасністю, вносячи своїм унікальним способом внесок у формування культурного ландшафту.

4. Здійснено розробку одноактного балету «Вальпургієва ніч», яка включила музичне оформлення, демонстрацію ескізів костюмів. Авторська постановка одноактного балету «Вальпургієва ніч» розкрила значення інтеграції мистецтв з музикою, танцем і сценічним дійством.

У балеті використано символіку та алегорії образів для поглиблення тем та ідей твору. Символічні елементи, такі як квіти, ліс чи магичні об'єкти доповнили глибокий сенс та сприйняття сюжету. Сценографія, декор та освітлення відтворили магичну атмосферу. Високотехнічна сценографія занурила глядачів у

містичний світ вистави. Магія та фантастичні аспекти балету були вдосконалені особливими ефектами: димом, світловими ілюзіями і магічними реквізитами. Ці елементи створили атмосферу дивовижності.

Доведено, що авторський одноактний балет «Вальпургієва ніч» з використанням музики, танців, костюмів та сценографії відтворив унікальний та запам'ятовуючий театральний досвід для глядачів, захоплюючу мистецьку подорож у світ танцю, магії та міфології.

5. Охарактеризовано етапи роботи на одноактним балетом «Вальпургієва ніч».

Відмічено залежність успіху балету від втілення індивідуальності кожного персонажа засобами танців, музики, костюмів. Для цього важливі артистизм та професійні можливості виконавців. Крім того, підкреслено власний досвід і хореографічну майстерність постановниці, які проявилися в динаміці та ритмах танців, змінах рухів і музики від епізоду до епізоду. Контраст відкреслив різні настрої героїв та сюжетні елементи. Зміна темпу та рухів додала виставі динаміки.

6. Охарактеризовано музичне оформлення хореографічної постановки «Вальпургієва ніч». В авторському одноактному балеті використано музику зі вставного акту опери Шарля Гуно «Фауст», де включено музичні жанри вальсу та інших танців.

Доведено, що симфонічна музика підкреслила магію і фантастику в сюжеті. Кожна сцена музично оформлена відповідно тематиці (Вальпургієвої ночі) та настрою героя (Фавна), що поглиблює враження від балету. Використано різні теми в музичних розмірах 2/4; 3/4 та ладових забарвленнях мажору і мінору.

Варіації Фавна (посередника між світом людей та міфологічним світом) побудовані в динамічному розвитку. Тому тут важливим став вибір темпу і ритму для підкреслення різних емоційних станів. Кожен персонаж розкритий унікальною музичною темою, яка поглибила його характер (сцена виявлення відносин групи істот).

Використання пауз, тиші та інших музичних ефектів передало напруженість та здивування: заключна сцена ранку зі світанком; при домовленості дійових осіб про обов'язки природи та її незалежність від подій.

7.Продемонстровано ескізи костюмів виконавців одноактного балету «Вальпургієва ніч».

Обґрунтовано, що костюми в балеті «Вальпургієва ніч» відіграють ключову роль в образах міфічних істот. Кожен костюм відображає відповідний характер персонажа та його унікальну містичність. Кольори та тканини використано для атмосфери кожного епізоду. Світлі, природні кольори відображають магічний світ, в той час як темні та насичені кольори можуть вказувати на конфлікт чи драму.

Визначено, що доповнення образів і персонажів підкреслюється використанням аксесуарів і декору з додаванням суттєвих деталей для посилення міфологічності та фантастичності характеру героїв. Доказано, що у цілому, балет «Вальпургієва ніч» формує захоплюючий світ театру з магією дійства.

Список використаних джерел

1. Білаш П.М. Балетмейстерське мистецтво і становлення української сценічної хореографії у контексті розвитку європейської художньої культури 10-30-х рр. XX ст.: дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.01 / Інститут мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2004. 169 с.
2. Безпаленко Ю. Виникнення та розвиток феномену класичної балетної школи в її історичному екскурсі (на прикладі Франції та Італії). Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка: зб. наук. Праць. Старобільськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2017. С. 32–41.
3. Благова Т. О. Динаміка формування концептів професії балетмейстера в Україні (на матеріалі творчості П. П. Вірського). Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2016. Вип. 4(86). С. 24–29.
4. Вальпургієва ніч. Національна опера України. Афіша театру. <https://opera.com.ua/performance/valpurgiieva-nich> (дата звернення: 20.11.2023).
5. Вальпургієва ніч. Баланчін Джорж. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=haK4-cqJvwM> (дата звернення: 19.11.2023).
6. Володько В. Ф. Роль класичного танцю у створенні українського національного балету (до сторіччя з дня народження заслуженої артистки України Г.О. Березової). Мистецтвознавчі записки. 2009. Вип. 16. С. 286–292.
7. Годовський В. М. Постановка танцю у драматичній виставі: Методичні рекомендації, лекції, навчальна програма. Рівне: РДГУ, 2002. 24 с.
8. Горбов А.С. Режисура видовищно-театралізованих заходів. Посібник. Фастів : Поліфаст, 2004. 264 с.
9. Горбатова Н.О. Становлення мистецтва класичного танцю в Україні (20-30-ті рр. XX ст.) / Н.О. Горбатова: дис. канд. іст. наук: 17.00.01 / Київський нац. ун -т культури і мистецтв. Київ, 2004. 177 с.
10. Гоцалюк А. А. Традиції в розвитку хореографічного мистецтва як віддзеркалення соціокультурної ідентичності. Вісник Харківського

національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. 2015. Вип. 45(1). С. 16–27.

11. Дегтяр Д. Балет «Лілея» Галини Березової 1940 року у світлі тогочасної преси. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». 2014. Вип. 30. С. 32–37.

12. Дегтяр Д. Відображення тенденцій розвитку радянського балету 1930-х – початку 1940-х років у «Лілеї» К. Данькевича – Г. Березової. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». 2013. Вип. 29. С. 54–59.

13. Житницький А. З. Драматургія Масових театралізованих заходів. Навч. посіб. 3-ге видання, перероблене і виправлене. Харків; Тимченко, 2007. 128 с.

14. Загайкевич М.П. Балетна драматургія. Київ : Наук. думка, 1969. 230 с.

15. Загайкевич М.П. Драматургія балету. Київ : Наук. думка, 1978. 258 с.

16. Загайкевич М.П. Українська балетна музика. Київ : Наук. думка, 1969. 230 с.

17. Історія української музики. Т.5: 1941 – 1958 роки / М.В. Беляєва [та ін.]; відп. ред. А.І. Муха. К.: НАН України; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2004. 504 с.

18. Козинко Л. Л. Традиції фольклорної культури в сучасному народносценічному танці та балетному театрі України : автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Театрознавство» Київ, 2012. 18 с.

19. Коваленко Є. Хореографічна інтерпретація Шевченкової «Лілеї» в балеті Костянтина Данькевича (постановки В. Вронського, В. Ковтуна, В. Троценка). Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. 2013. Вип.13. С. 104–110.

20. Коваленко Є. Балет «Лілея» К. Данькевича як взірць хореографічної інтерпретації Шевченкової творчості. Культурологічна думка. 2014. № 7. С. 19–26.

21. Король А. М. Вплив «Лілеї» К. Данькевича - Г. Березової на подальші балетні інтерпретації літературних творів української тематики. Молодий вчений. 2017. № 48. С. 48–51.

22. Король А. Жіночі образи в українських балетах : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ : КНУКіМ, 2019. 16 с.

23. Король А. М. Жіночі образи в балетних виставах української тематики: історіографія питання. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2018. Вип. 40. С. 311–318.

24. Король А. М. Жіночі образи в оригінальних балетах В. Вронського «Олеся» та «Поєма про Марину». Вісник НАКККіМ. 2018. № 4. С. 351–354.

25. Король А. М. Образ Мані у балеті «Сойчине крило» композитора А. Кос-Анатольського у постановці М. Трегубова. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок: Мистецтвознавство. 2017. Вип. 24. С. 265–269.

26. Король А. М. Реалізація феміністичних мотивів творів Т. Шевченка у жіночих балетних образах. Хореографічні мистецькі, педагогічні та наукові школи України та світу : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 21 квітня 2018 р. Київ : КНУКіМ, 2018. С. 86–89.

27. Король А. М. Символізм жіночих образів в українській народно-сценічній хореографії. Хореографічна освіта і мистецтво України в контексті європейських та світових тенденцій : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНУКіМ, 2017. С. 43–45.

28. Король А. М. Художня образність та символічність жіночих партій у балетах української тематики середини ХХ століття. Мистецтвознавчі записки. 2018. № 33. С. 314–320.

29. Король А. Українські балети як етномаркери. Танцювальні студії. 2019. Т. 2., № 2. С. 149–157.

30. Кравець А. Творча діяльність Антоніни Васильєвої в контексті розвитку вітчизняного балетного мистецтва першої половини ХХ століття. Вісник КНУКіМ. Серія мистецтвознавство. 2015. Вип. 33. С. 60–65.

31. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії. Методична розробка. З досвіду роботи народного художнього

колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРФАС»». Львів : Камула, 2019. 52 с.

32. Лань О. Мистецтво балетмейстера . Хореографія великої форми / О. Лань. Львів Львівський національний університеті імені Івана Франка, 2019. 198 с.

33. Маркевич Л. Мистецтво балетмейстера : навч.-метод. посіб. Рівне : О. Зень, 2019.164 с.

34. Легка С.А. Українська народна хореографічна культура ХХ ст. / С.А. Легка: дис. канд. іст. наук: 17.00.01 / Київський нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2003. 173 с.

35. Маркевич Л. Трансформація системи художньої мови української національної балетної вистави в 20-80 роках ХХ ст. : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Івано-Франківськ, 2019. 23 с.

36. Мурована І. Науковий аналіз історіографічних та фундаментальних досліджень з хореографії. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. С. 202–207.

37. Національна опера України імені Тараса Шевченка. Історичний фотонарис / текст і упор. В. Туркевич. Київ : Національна опера України імені Тараса Шевченка, 2001. 128 с.

38. Неофіта М. Хореографічне мистецтво України. Дрогобич : Коло, 2020. 108 с.

39. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: навч. посібник [для студентів ВНЗ культури і мистецтв]. Львів : БАК, 2005. 232 с.

40. Павлюк Т. С. Українське балетмейстерське мистецтво другої половини ХХ ст.: дис. канд. Мистецтво знав.: 17.00.01 / Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2005. 199 с.

41. Полянська Г.М. Жанровий пошук в балетній музиці Віталія Губаренка: дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.03 / Харківський держ. ун-т мистецтв ім. І.П. Котляревського. Харків, 2007. 190 с.

42. Пролєєв С., Шамрай В. Національний характер і українське буття. Феномен української культури : методологічні засади осмислення. За ред. В. Шинкарука, Є. Бистрицького. Київ : Фенікс, 1996. С. 130–142.

43. Роль класичного танцю у створенні українського національного балету (до сторіччя з дня народження заслуженої артистки України Г. О. Березової URL: Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mz/2009_16/39/pdf. (дата звернення 23.11.23).

44. Самохвалова А. В. Форми постановки танців: Методичні рекомендації до теоретичного курсу «Мистецтво балетмейстера» для студентів 1 – 5 курсів. Рівне: РДГУ, 2008. 32 с.

45. Самохвалова А. В., Маркевич Л.А. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник (за вимогами кредитно-трансферної системи) для студентів I курсу галузі знань 0202 «Мистецтво», напрямку підготовки: «Хореографія». Рівне: Видавець О. Зень, 2012. 100 с.

46. Софронова Л. А. Стародавній український театр. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 326 с.

47. Семенова Н. М. Національна балетна вистава в українській хореографічній культурі ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.04 «Українська культура». Харків, 2019. 16 с.

48. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. Київ : Муз. Україна, 2003. 440 с.

49. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України ім. Тараса Шевченка: історія і сучасність. Київ : Муз. Україна, 2002. 735 с.

50. Станішевський Ю. Розквіт українського балету. Київ : Рад. Україна, 1961. 48 с.

51. Сучасні проблеми світового та вітчизняного мистецтва: прогр. і навч.-метод. матеріали для студентів магістратури денної та заочної форми навчання / Харківська державна академія культури; уклад. О. І. Чепалов. Харків, 2010. 22 с.

52. Танець. Робота режисера драми з балетмейстером / Програма для навчальних закладів мистецтв і культури із спеціальності «Режисура драми» / Уклад. А. С. Згурський, В. П. Ковтун. Київ, 1997. 18 с.

53. Театральна етика. Формування особистості актора : хрестоматія / упоряд. Б. Козак. Львів : ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 172 с.

54. Тулянець А. А. Творчий шлях Дніпропетровського робітничого оперного театру і проблеми становлення українського оперно -балетного мистецтва (1920 -1940): дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.02 / Ін - ститут мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2000. 192 с.

55. Туркевич В. Д. Хореографічне мистецтво України у персоналіях: бібліографічний довідник. Київ, 1999. 223 с.

56. Цветков В. І. Основи класичної режисури. Конспект лекцій. Харків : Бурун і К, 2008. 160 с.

57. Терещенко А. К. Львівський театр опери та балету імені Івана Франка. Київ: Музична Україна, 1989. 208 с.

58. Чуприна П. Я. Творча діяльність Національного академічного театру опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка в контексті розвитку української художньої культури (1991 – 2001): дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.01 / Інститут мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2005. 192 с.

59. Шариков Д. І. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 304 с.

60. Шариков Д. І. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 304 с.

61. Шевчук А. Українські музично-хореографічні традиції як засіб музично-рухового розвитку старших дошкільників. Фастів: Поліфаст, 2005.

62. Шестопад Р. Словник-довідник з культурології. Вінниця: Нова книга, 2007. 324 с.

63. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 32 с.

64. Шпаковська Т. А. Театральний літопис у чверть століття: нариси, статті, творчі портрети, інтерв'ю, Інформація. Дніпропетровськ : Пороги, 1999. 318 с.

65. Язичництво [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : В-во "Наукова думка", 2013. 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Yazychnytstvo> (останній перегляд: 22.11.2023).

Додатки

(сцени з балету)

